

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

בע"ה

ירושלים – מקום בלב

ימי תשועה – לקראת יום ירושלים

רציונאל:

ירושלים היא עיר ענקית. ענקית בחומר וענקית ברוח, ענקית בשטח, ענקית במספר התושבים, ענקית בהיסטוריה שלה, ענקית בקדושה שלה. בשיעור זה אנו באים לקרב את ירושלים הענקית לליבו של התלמיד הפשוט. בחרנו שישה אתרים מרכזיים בעיר. לכל אתר יש תמונה, הסבר וערך שניתן ללמוד ממנו. הפעילות היא בקבוצות ואחר כך בלמידה שיתופית, תלמידים אל תלמידים, כמובן בתיווך המורה ובהכוונתה. אנו מקווים שירושלים תתפוס מקום משמעותי בליבם הטהור של התלמידים.

ההכנות הנדרשות:

- יש לצלם פעם אחת את תמונות האתרים והמקומות (נספח 1 א-ו).
- יש לצלם פעם אחת את כרטיסי המידע (נספח 2, א-ו).
- יש לצלם שש פעמים את ציר הזמן (נספח 3) (עותק לכל קבוצה).
- יש לצלם שש פעמים את מפת ירושלים (נספח 4) (עותק לכל קבוצה).

פתיחה – ירושלים מזכירה לי...

- נכתוב על הלוח את המילה "ירושלים", ונבקש מהתלמידים לשתף: מה מזכירה לי המילה ירושלים? איזה תחושות / רגשות / מחשבות זה מעלה אצלי?
- ניצור "שמש אסוציאציות".

גוף הפעילות – מקום בירושלים

- נתלה על הלוח את תמונות ששת המקומות עליהם נלמד בשיעור (נספח 1, א-ו).
- נחלק לשש קבוצות.
- נביא לכל קבוצה:
 - כרטיס מידע (נספח 2, א-ו)
 - ציר זמן (נספח 3)
 - מפת ירושלים (נספח 4)
- נסביר: כל אתר בנוי מ:
 - תקופה – על ציר הזמן
 - תמונה

ירושלים

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

- ידע כללי + אירועים היסטוריים
- ערך נלמד + קישור לחיי התלמידים
- ננחה: הקבוצה לומדת את החומר ומעבירה אותו הלאה לשאר התלמידים.
- ניתן זמן ללמידה.
- נתלה על הלוח עותק מציר הזמן (נספח 3) ומפת ירושלים (נספח 4).
- נקפיד: כאשר קבוצה מסבירה על האתר שלה –
 - למקם אותו בציר הזמן
 - להראות את מיקומו במפה
 - להצביע על התמונה שלו.

ערך לדרך

- נחזור שנית על הערכים הם נפגשנו במהלך השיעור: גבורה, דמוקרטיה, ציפייה לחזור, תקווה להצליח, אומץ לב, אחוות אחים, יצירתיות, קדושה, מלוכה, תפילה.
- נסביר לתלמידים שאלו ערכים משמעותיים מאוד ולכן כדאי לנו לנסות לאמץ אותם או את חלקם.

סיום – שיר לכבוד ירושלים

ירושלים כעיר שחברה לה יחדיו,	זו עיר מיוחדת,
מחברת ישן ועתיק עם כאן ועכשיו.	עיר מאחדת,
מחברת שלום ושלווה אך גם מלחמה וקרב	עיר שערכים של נצח מחדדת.
זו עיר הבירה ואותה כה נאהב.	זו עיר של ציפייה לעתיד יותר טוב,
	עיר שנוהרים אליה מרחוק ומקרוב.
ירושלים שלי, ירושלים שלך,	
ירושלים של עצב וגם של שמחה.	ובשנה זו, 50 שנה לאיחוד העיר
ירושלים של צמיחה,	מרגישים כולם, זקן וגם צעיר
של זריחה,	שאנו חלק מפאזל היסטורי אדיר
של פריחה,	וזו זכות לחיות כאן, בדור כה מאיר,
ירושלים שהופכת את כל העם למשפחה.	ולהוסיף לזמן עוד חוליה בציר.

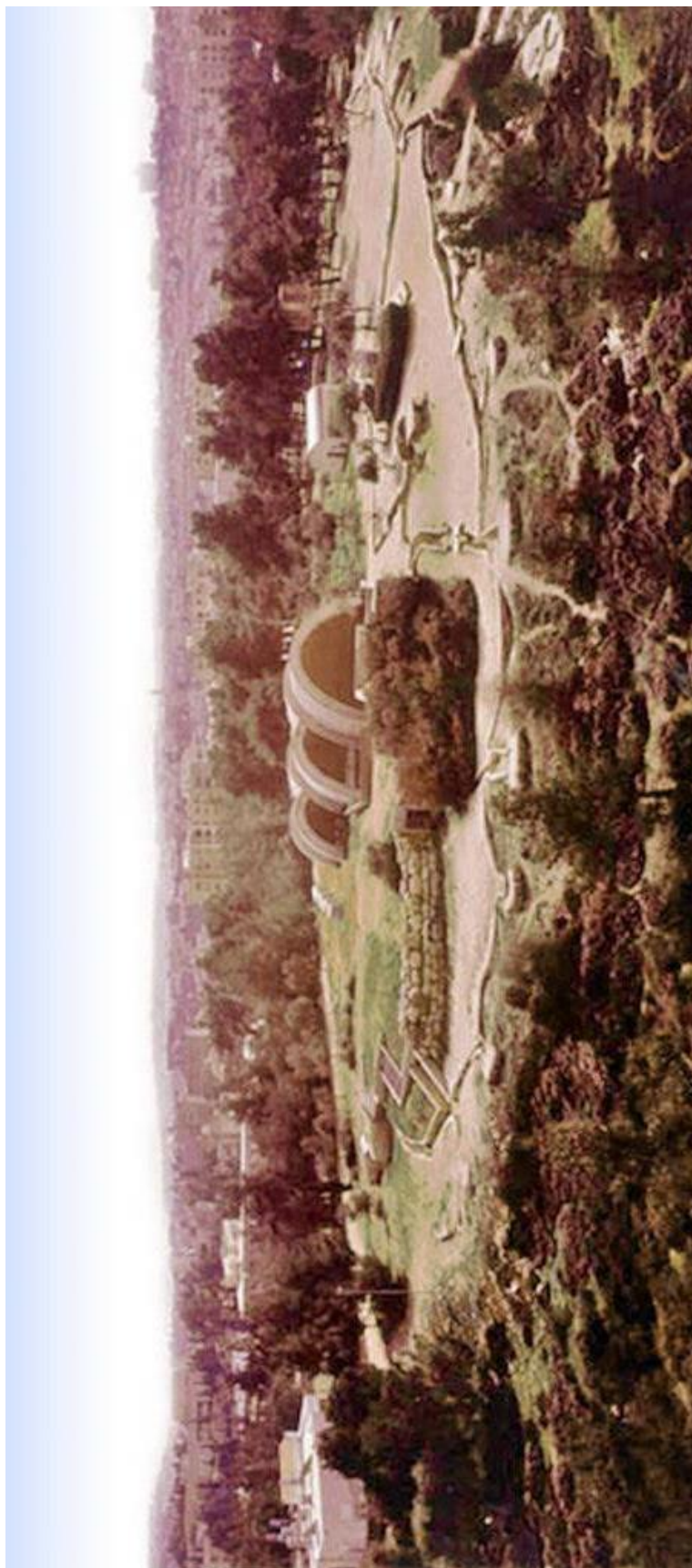

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 1א- תמונת גבעת התחמושת

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 11 – הכנסת

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 1ג – כיכר בתי מחסה

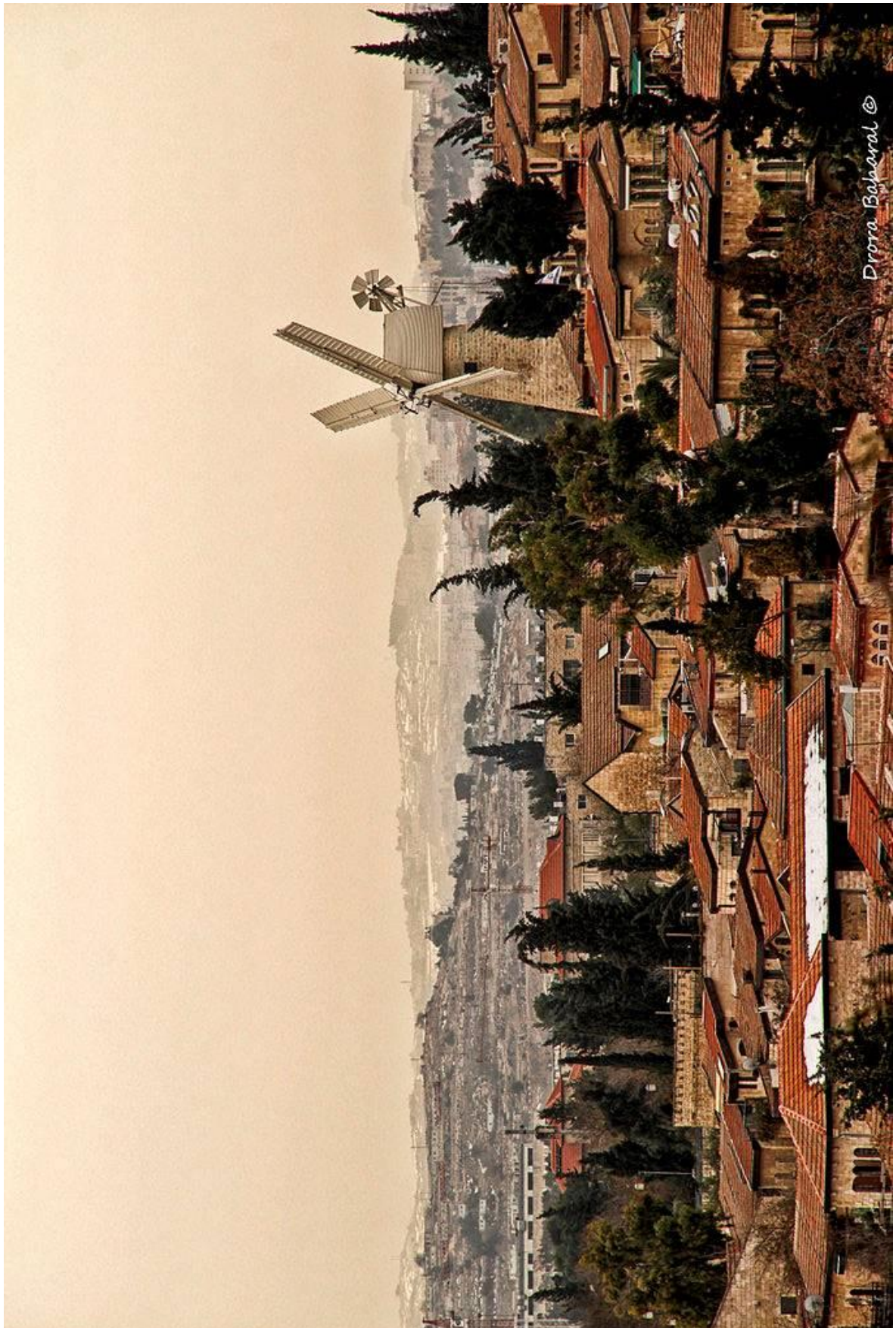
6

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 1ד – משכנות שאננים

Drora Baharal ©

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 1ה – הכותל

8

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 11 – עיר דוד וברכת השילוח

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 2 א - כרטיס מידע - גבעת התחמושת

אישור לשימוש בתמונה ניתן על ידי תמר לוי, אחראית תכנים והדרכה, גבעת התחמושת

גבעת התחמושת הוא כינוי שניתן למוצב ירדני בצפון ירושלים, שבו התחולל קרב קשה במלחמת ששת הימים. הבריטים הקימו את המתחם כבונקר לאחסון התחמושת של בית הספר לשוטרים שעמד סמוך למקום. לאחר מלחמת העצמאות נותר המתחם בשליטת ירדן עד לכיבושו במלחמת ששת הימים בתשכ"ז, 1967. המוצב היה ממוקם אסטרטגית בין חלקה היהודי (המערבי) של העיר לחלקה הירדני (המזרחי). החיילים נתקלו בביצורים, בתעלות ובכמות לוחמים רבה וחזקה יותר מזו שציפו לה וקרב אכזרי שנמשך מספר שעות פרץ במקום. כשעלתה השמש מעל הר הצופים במזרח, הצנחנים יצאו מנצחים, אך לניצחון נלווה גם המחיר המר של 39 חיילים שנהרגו. כיום נמצא על שרידי המוצב אתר הנצחה ממלכתי.

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. הצנחנים שנלחמו בגבעת התחמושת הפגינו גבורה רבה ואחוות לוחמים נדירה. גם אתם יכולים להיות גיבורים, בסוג אחר של גבורה. חשבו על שלוש דוגמאות לגבורה בחיי היום-יום. למשל להתאפק ולא לריב עם חבר, להתגבר כשמישהו מעליב אותי, לעזור לזולת גם כשלא ממש מתחשק – זוהי גבורה!
5. שתפו את חברי הכיתה בערך הנלמד מגבעת התחמושת.

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 2 – כרטיס מידע - הכנסת:

(נוצר על ידי בני שלוי, מעלה היצירה)

הכנסת היא בית המחוקקים והנבחרים של מדינת ישראל. שמה של הכנסת ומספר חבריה (120) מקורם בכנסת הגדולה – אספת זקני העם בתקופה הפרסית בארץ ישראל. מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית בה העם בוחר את מנהיגיו. תפקידיה העיקריים של הכנסת הם קביעת הנורמות הנהוגות במדינה באמצעות חוקים ופיקוח על הממשלה באמצעים שונים העומדים לרשותה. מקום מושבה של הכנסת הוא בגבעת רם בירושלים. בכנסת ישנם 120 נבחרים, מתוכם מורכבת הממשלה, ובראשה ראש הממשלה. בממשלה יש את התומכים הנקראים "קואליציה" ואת המתנגדים הקרויים "אופוזיציה".

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. נבחרו העם היושבים בכנסת מייצגים את ערך הדמוקרטיה במדינת ישראל. דמוקרטיה פירושו "שלטון הרוב", או במילים אחרות – "הרוב קובע". כלומר כל החלטה שמתקבלת בכנסת מתקבלת לפי דעת הרוב.
- חשבו על פעמים בהם הייתם עדים למחלוקת או הייתם חלק מוויכוח או חוסר הסכמה. נסו להיזכר כיצד פתרתם את הדילמה (בעיה). חשבו: במידה והייתם משתמשים בדמוקרטיה, כלומר "הרוב קובע" – האם זה היה עוזר? נמקו.
5. שתפו את חברי הכיתה בערך הנלמד ממוסד הכנסת.

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 2 – כרטיס מידע - כיכר בתי מחסה:

נוצר על ידי תמר כהן פיינגולד,
מעלה היצירה

כיכר בתי מחסה היא מבנה דירות ברובע היהודי בירושלים. במבנה ישנן 100 דירות שנבנו במאה ה-19 מתרומות לטובת עניי ירושלים שלא היה באפשרותם לשלם שכר דירה. במלחמת העצמאות (תש"ח, 1948) הייתה כיכר זו המקום האחרון שנותר בידי מגיני הרובע היהודי. כאן התרכזו כולם, וכשנפל הרובע – מכאן יצאו לשבי הירדני. כאן גם קברו את החללים בקבורה זמנית, ורק אחרי שחרור הרובע במלחמת ששת הימים, 19 שנה מאוחר יותר, התאפשר להעבירם לקבורה מסודרת בהר הזיתים. כיום יש במקום תלמוד תורה ומשרדים.

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. כיכר בתי מחסה הייתה המקום האחרון בו היו יהודים ברובע לפי שנכבש על ידי הערבים והירדנים. מקום זה מבטא את צער הפרידה ואת הציפייה לשוב חזרה. ואכן אחרי 19 שנים זכינו לשחרר את העיר העתיקה ולשוב בין השאר גם אל מקום זה.
- חשבו על קושי שחוויתם. זה יכול להיות גם קושי קטן יחסית כמו חוסר הצלחה, משהו לא נעים שקרה, אכזבה וכו'. ספרו לשאר חברי הקבוצה תוך שימוש ברגשות אותם חשתם במהלך האירוע. כעת דמיינו שאתם יוצאים מהקושי, מתגברים, אולי אפילו נמצאים באותו מצב אבל מצליחים. כיצד תרגישו כעת? שתפו.
5. שתפו את חברי הכיתה בערך הנלמד מכיכר בתי מחסה.

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 2 – כרטיס מידע - משכנות שאננים:

צולם על ידי מאיר פדר

משכנות שאננים היא השכונה הראשונה שהוקמה בירושלים מחוץ לחומות העיר העתיקה, בשנת 1860. הקמתה סימלה את תחילת תקופת "היציאה מן החומות" בירושלים. עד אז גרו כולם בתוך החומות, כיוון שמחוצה להן לא היה בטוח – היו שודדים וחיות רעות. עם השנים נוצרה צפיפות נוראית בתוך החומות, דבר שגרם לירידה בתנאי החיים והתברואה. משה מונטיפיורי יזם הקמה של שכונה מחוץ לחומות, מכסף שהיה ברשותו יחד עם כספים שהותיר נדבן יהודי בשם יהודה טורא, שביקש לפני פטירתו לתרום 50,000 ₪ לטובת פיתוח ירושלים. כיום משמשים הבתים כמרכז כנסים, מרכז למוזיקה ובית הארחה.

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. משה מונטיפיורי הקים את משכנות שאננים מתוך חשיבה יצירתית. היו עובדות נתונות על החיים בתוך חומות העיר העתיקה – חיים שאמנם הן ללא סכנת שודדים וחיות רעות, אך הם מלאי מחלות וצפיפות. מונטיפיורי רצה למצוא פתרון יצירתי ובעצם שינה את ההיסטוריה. הקמת שכונת "משכנות שאננים" הייתה פריצת דרך שהצריכה אומץ לב ויצירתיות. נסו לחשוב על בעיה שניצבה בפניכם והצלחתם לפתור אותה בעזרת אומץ לב וחשיבה יצירתית.
5. שתפו את חברי הכיתה בערך הנלמד ממשכנות שאננים.

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 2 – כרטיס מידע - הכותל:

הכותל הוא אחד מארבעה קירות התמך שבנה המלך הורדוס להר הבית. אבניו הגדולות נחצבו כנראה ממערת צדקיהו, מרחק כמה מאות מטרים משם. האבנים ענקיות, והגדולה שבהן שוקלת כמה מאות טון ואורכה 14 מ'. היא נמצאת במנהרות הכותל הסמוכות. כדי לייצב את הכותל – כל שורת אבנים נכנסת פנימה ב- 2 ס"מ יותר מקודמתה. דבר זה נותן מענה לאשליה האופטית שנוצרת כשעומדים סמוך לקיר גבוה ונראה כאילו הקיר נוטה החוצה. גובה הכותל - כ- 30 מ', מתוכם 15 גלויים מעל האדמה והשאר מתחת לרצפת הכותל. אורך הכותל – 478 מ'.

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. הכותל נמצא סמוך מאוד למקום הקדוש ביותר לעם היהודי – מקום בית המקדש. כיום אין לנו בית מקדש, אך נשאר קיר התמך של ההר עליו עמד בית המקדש. אנשים רבים נוהרים לכותל, יהודים ושאינם יהודים. זהו מקום של אחדות, של קדושה, של תפילה.
5. דמיינו שאתם עומדים כעת מול הכותל ואבניו הגדולות והמרשימות. באפשרותכם לבקש כל אשר תרצו. זהו מקום מיוחד, קרוב לאלוקים. חברו תפילה קצרה משלכם. התפילה יכולה להיות הודיה לאלוקים על הטוב שיש או /ו בקשה לעתיד טוב יותר.

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 12 – כרטיס מידע - עיר דוד:

בררכת השילוח – נוצר על ידי תמר הירדני, עיר דוד – נוצר על ידי איתמר בבאי, מעלה היצירה

עיר דוד היא אתר ארכאולוגי שבו שכנה ירושלים הקדומה החל מראשית ימיה. דוד המלך כבש את ירושלים מהיבוסים והפך אותה לבירת ישראל, ומאז היא שם. שם הכול התחיל. בחפירות ארכיאולוגיות שנערכו במקום נמצאו בין השאר: מבנה גדול ומרשים המזוהה עם ארמונו של דוד המלך, מבנים מפוארים המעידים על מעמד כלכלי גבוה של האוכלוסייה, חומה שהקיפה את העיר, "בולות" – חותמות קטנות עשויות חמר שנועדו לסגירת מכתבים, ברכת השילוח – מקור המים המרכזי של העיר, ממנה שאבו מים לבית המקדש בשמחת בית השואבה, ועוד.

1. מקמו את עצמכם על ציר הזמן המצורף בתקופה המתאימה.
2. מצאו את מיקום האתר שלכם במפת ירושלים המצורפת, לפי ההנחיות הצמודות למפה.
3. ספרו לחבריכם בקצרה על אודות האתר שקיבלתם.
4. בעיר דוד התחיל מוסד המלוכה בעם-ישראל. שם מלך דוד, המלך השני שהנהיג את ישראל, במשך 40 שנה (לאחר שאול, שמלך כ-15 שנים בלבד).
נניח היה ניתן בידכם השלטון: מה הייתה משנים? איזה חוקים חדשים הייתם מחוקקים, ואיזה חוקים הייתם מבטלים? מה הייתה שאיפתכם? המשיכו את המשפט: "לו הייתי מלך..."
תנו לפחות חמישה המשכים שונים.
5. שתפו את חברי הכיתה בערך הנלמד מעיר דוד.

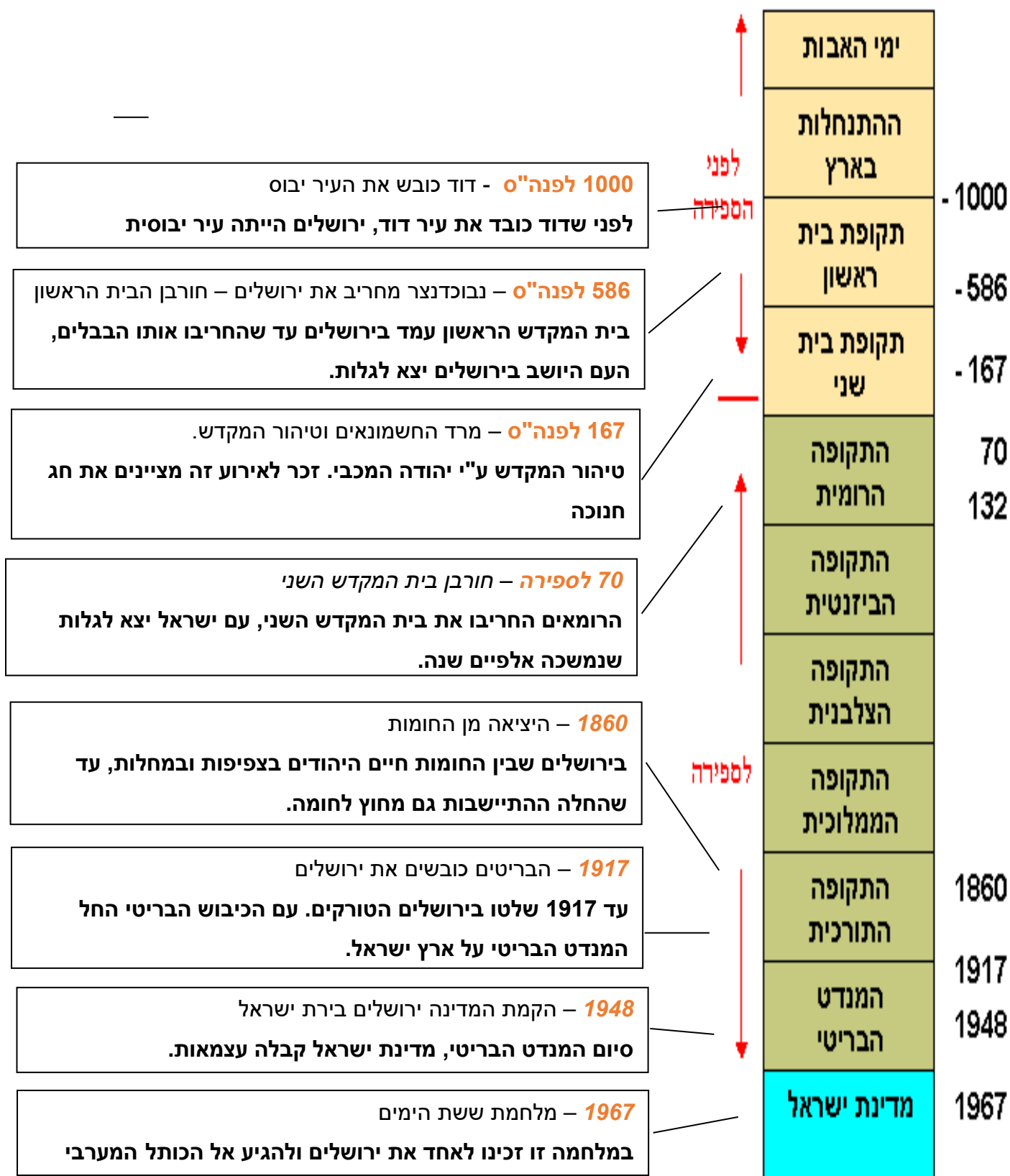

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 3 – ציר זמן

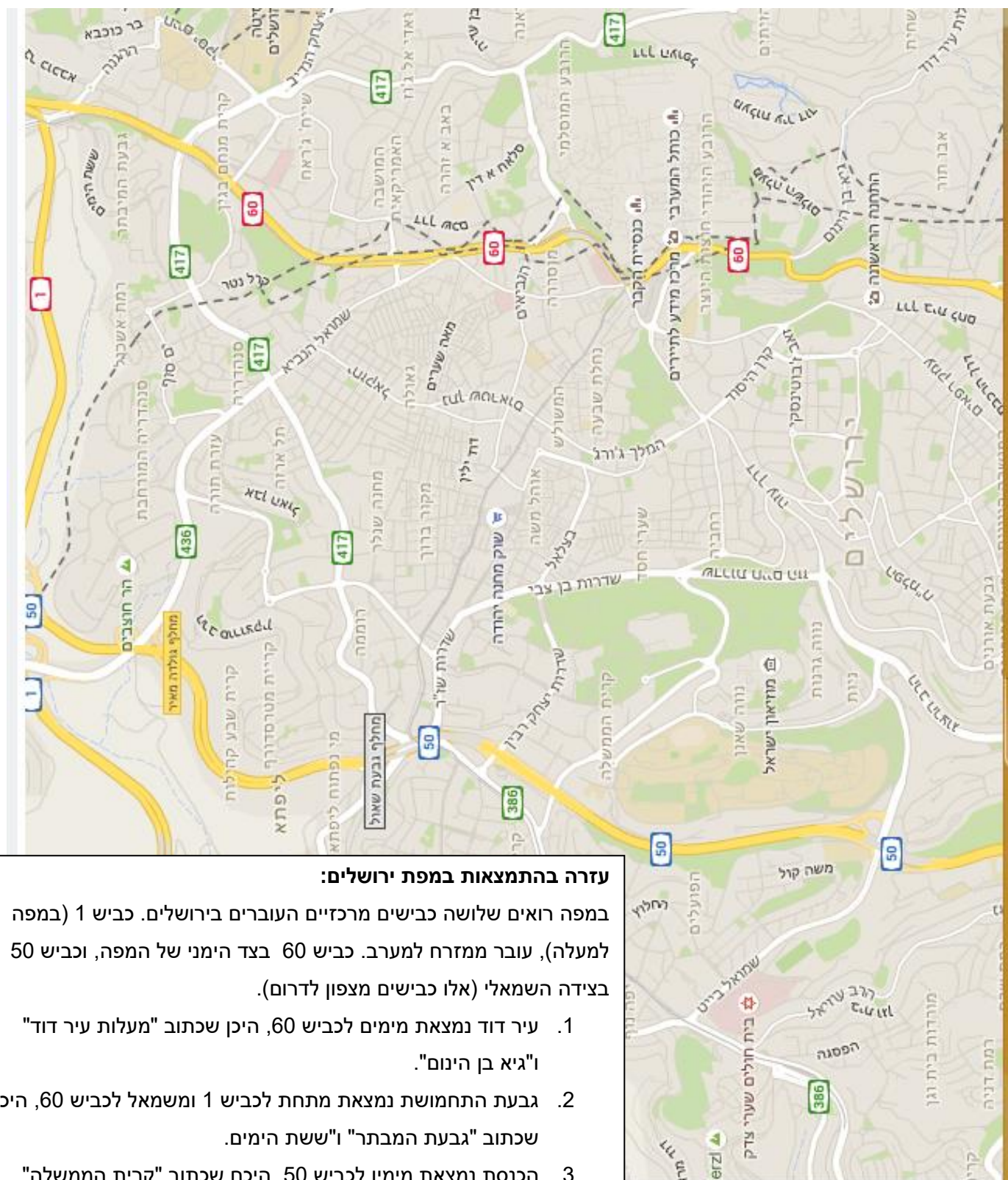

ימי תשועה, שכבה צעירה
לקראת יום ירושלים – מקום בלב
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ב"ה

נספח 4 - מפת ירושלים

עזרה בהתמצאות במפת ירושלים:

במפה רואים שלושה כבישים מרכזיים העוברים בירושלים. כביש 1 (במפה למעלה), עובר ממזרח למערב. כביש 60 בצד הימני של המפה, וכביש 50 בצידה השמאלי (אלו כבישים מצפון לדרום).

1. עיר דוד נמצאת מימין לכביש 60, היכן שכתוב "מעלות עיר דוד" ו"גיא בן הינום".
2. גבעת התחמושת נמצאת מתחת לכביש 1 ומשמאל לכביש 60, היכן שכתוב "גבעת המבצר" ו"ששת הימים".
3. הכנסת נמצאת מימין לכביש 50, היכן שכתוב "קרית הממשלה".
4. הכותל מוזכר בשמו, מופיע מימין לכביש 60.
5. כיכר בתי מחסה נמצאת ברובע היהודי, מוזכר בשמו ומופיע מימין לכביש 60, מתחת לכותל.
6. משכנות שאננים נמצאת משמאל לכביש 60, מעט מתחת לאיפה שכתוב "נחלת שבעה" (אף היא שכונה מחוץ לחומות).